

Prima instanță: Judecătoria Bălți (jud. N. Costăș)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. T. Duca, E. Grumeza, S. Procopciuc)

DECIZIE

15 februarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecătorii:

Tatiana Vieru

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu

Mariana Pitic

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de către Rusu Elena,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Rusu Elena împotriva Colegiului Internațional de Administrare și Business privind anularea ordinului de suspendare a contractului individual de muncă, restabilirea în funcția deținută anterior, încasarea salariului și a indemnizației de concediu, a prejudiciului material și moral, precum și dezmințirea prin mijloace mass-media a informației calomnioase răspândite, împotriva deciziei din 04 octombrie 2016 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă :

La 14 mai 2014, Rusu Elena a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Colegiului Internațional de Administrare și Business privind anularea ordinului nr. 49-K din 21.06.2013 de suspendare a contractului individual de muncă, restabilirea în funcția deținută anterior, încasarea salariului și a indemnizației de concediu, a prejudiciului material și moral, precum și dezmințirea prin mijloace mass-media a informației calomnioase răspândite.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că, conform ordinului directorului general al Colegiului Internațional de Administrare și Business nr. 35-k din 11.07.2011 a fost angajată în serviciu în funcție de director interimar al Colegiului Internațional de Administrare și Business cu sediul în mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, 125, funcție pe care a exercitat-o până la data de 25.06.2013, atunci când în incinta instituției s-au prezentat directorul general al Colegiului - Rîjcova Tatiana și adjunctul său - Rîjcova Elena, care i-au comunicat că este eliberată din serviciu la inițiativa patronului, deoarece s-au depistat neajunsuri în contabilitatea instituției.

Susține reclamanta că, persoanele cu funcții de conducere și de răspundere au deschis safeul și au luat în mod abuziv toate dosarele personale, documentația de serviciu, inclusiv și lucrurile personale, explicând că este necesară efectuarea unui control suplimentar. Apoi, în prezența lor, i-au permis reclamantei să-și ia lucrurile personale din birou și l-au încuiat fără careva explicații.

Indică reclamanta că, a fost impusă să părăsească clădirea, fiindu-i explicat doar că în contabilitatea instituției a fost depistat un neajuns în sumă de 270000 lei, solicitând ca Rusu Elena să semneze un act întocmit în cadrul așa-numitului control, prin care aceasta își asumă obligația de a restitui suma depistată ca fiind neajuns în urma controlului efectuat. Solicitarea dată a fost refuzată de către reclamantă.

Menționează reclamanta că, anterior la data de 17.06.2013 a depus cerere de demisie din motive personale, înregistrată în Registrul de ieșire sub nr. 01-6/94, după care la data de 18.06.2013 a dublat-o prin fax.

Precizează reclamanta că, prin scrisoarea primită la data de 01.07.2013 i s-a adus la cunoștință că, cererea de demisie din funcție este ilegală, deoarece în urma unei comisii de control, s-a depistat că începând cu 26.06.2013 aceasta nu s-a prezentat la serviciu. Însă, în opinia reclamantei, argumentul invocat în scrisoarea primită este lipsit de rațiune, pe motiv că conducerea instituției i-a luat cheile de la toate încăperile, inclusiv și de la ușile de intrare, fiind schimbată parola de intrare în Colegiu.

Declară reclamanta că, prin luna august 2013 a fost citată la Direcția Teritorială de Investigare a Fraudelor Economice mun. Bălți, unde a dat explicații referitor la pretențiile materiale ale Colegiului. Explicația dată a fost anexată la dosarul penal intentat la data de 11 decembrie 2012 împotriva persoanelor de conducere ale Colegiului Internațional de Administrare și Business mun. Chișinău privind sustragerea sumei de 4 milioane de lei.

Afirmă reclamanta că, din luna august 2013 până la depunerea cererii de chemare în judecată, a telefonat conducerea instituției, ba chiar și a expediat în adresa acesteia o scrisoare cu aviz pentru a i se explica dacă este efectuată ancheta de serviciu și pentru a i se elibera carnetul de muncă, însă la solicitarea expediată nu a primit nici un răspuns.

Menționează reclamanta că, la data de 27.02.2014 a expediat în adresa Inspectoratului de Stat al Muncii o petiție în vederea clarificării litigiului de muncă apărut. Prin răspunsul din 31.03.2014, Inspectoratul de Stat al Muncii i-a comunicat că, la data de 17.06.2013 a depus cerere de demisie, însă până la moment nu este emis nici un ordin de încetare a contractului individual de muncă, motiv din care nu poate fi eliberat carnetul de muncă. Concomitent, s-a indicat că, la data de 21.06.2013, în baza ordinului nr.49-k administrația Colegiului a suspendat contractul individual de muncă, pe durata anchetei de serviciu.

Consideră reclamanta că, prin acțiunile ilegale ale pârâtului și anume prin nefinisarea anchetei de serviciu, care durează mai mult de un an, îi este știrbită demnitatea și reputația sa, deoarece fiind în funcție de conducere era respectată în cadrul colectivelor profesionale ale Direcției de Învățământ mun. Bălți.

Solicită reclamanta anularea ordinului nr.49-k din 21.06.2013 de suspendare a contractului individual de muncă, restabilirea în funcția deținută anterior, calcularea salariului și a indemnizației de concediu, încasarea prejudiciului material în mărime de 188192 lei constituit din venitul ratat ca urmare a imposibilității de a se angaja și a prejudiciului moral în sumă de 500000 lei, precum și suma de 50000 lei cu titlu de prejudiciu cauzat pentru neprezentarea și neaducerea la cunoștință a ordinului de suspendare din funcție cu dezmințirea prin mijloace mass-media a informației calomnioase răspândite.

Prin hotărârea din 26 aprilie 2016 a Judecătorei Bălți s-a respins ca tardivă acțiunea înaintată de Rusu Elena împotriva Colegiului Internațional de Administrare și Business privind anularea ordinului de suspendare a contractului individual de muncă, restabilirea în funcția deținută anterior, încasarea salariului și a indemnizației de concediu, a

prejudiciului material și moral, precum și dezmințirea prin mijloace mass-media a informației calomnioase răspândite.

Prin decizia din 04 octombrie 2016 a Curții de Apel Bălți s-a respins apelul depus de Rusu Elena și s-a menținut hotărârea din 26 aprilie 2016 a Judecătoriei Bălți.

La data de 29 noiembrie 2016, conform sigiliului aplicat pe plicul poștal (f.d. 218, vol. II), Rusu Elena a declarat recurs împotriva deciziei din 04 octombrie 2016 a Curții de Apel Bălți, solicitând casarea hotărârilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a invocat că, instanța de apel la judecarea cauzei nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea justă a pricinii. De asemenea, consideră că, instanța de judecată a examinat pricina unilateral, dând o apreciere formală și neîntemeiată a acțiunilor pârâtului.

Menționează recurenta că, ordinul de suspendare a contractului individual de muncă emis de angajator contravine art. 75 alin. (4) Codul muncii, din care rezultă că angajatorul aduce la cunoștința salariatului, sub semnătură, despre suspendarea contractului individual de muncă, ordin ce nu a fost prezentat până în prezent.

Consideră recurenta că, administrația Colegiului, prezentând instanței de judecată acte false, încearcă să dovedească faptul că ordinul dat i-a fost adus la cunoștința.

Precizează recurenta că, au fost încălcate și prevederile art. 66 alin. (5) din Codul muncii și anume carnetul de muncă nu a fost restituit salariatului în ziua eliberării din serviciu indiferent din a cărui inițiativă a fost reziliat contractul individual de muncă și în ce bază. Astfel, începând 21.06.2013 și până în prezent, de rezultatele anchetei nu a fost înștiințată și din răspunsul primit de la Inspectoratul de Stat al Muncii, în urma controlului efectuat, rezultă că ancheta încă continuă deși au trecut deja aproape 3 ani de zile.

Susține recurenta că, ordinul de suspendare a contractului individual de muncă i-a fost adus la cunoștință numai în instanța de judecată, iar carnetul de muncă nu i s-a eliberat nici până în prezent, fapt care nu-i permite să se angajeze în câmpul muncii conform studiilor și calificărilor obținute. Mai mult ca atât, copia ordinului nr. 49-k din 21.06.2013 nu s-a prezentat nici la multiplele solicitări ale instanței de judecată, fapt ce a dus la tergiversarea examinării litigiului de muncă.

Indică recurenta că, prin comportamentul inadecvat al conducerii Colegiului Internațional de Administrare și Business îi este știrbită demnitatea și reputația sa profesională, deoarece fiind în funcție de conducere era respectată în cadrul colectivelor profesionale ale municipiului și a Direcției de Învățământ Bălți.

Afirmă recurenta că, pe parcursul examinării îndelungate al cazului dat, administrația Colegiului avea multiple posibilități și oportunități de a crea documente noi, de a influența martorii care sunt în supunere financiară față de angajator, cât și de a nimici documentele de care dispuneau.

Consideră neîntemeiat argumentul pârâtului precum că, la înaintarea acțiunii nu a respectat termenul de prescripție, deoarece despre suspendarea contractului individual de muncă a aflat de la Inspectoratul de Stat al Muncii la data de 02.04.2014, iar în instanța de judecată s-a adresat la data de 13.05.2014, astfel termenul de 3 luni nu a fost încălcat.

Conform art. 434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Bălți a fost pronunțată la 04 octombrie 2016. Conform materialelor pricinii, decizia instanței de apel a fost expediată recurentei la data de 11 noiembrie 2016, însă date despre recepționarea acesteia lipsesc. Astfel, Colegiul notează

că recursul declarat de către Rusu Elena la data de 29 noiembrie 2016, conform sigiliului aplicat pe plicul poștal (f.d. 218, vol. II), este declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Rusu Elena, va casa decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanță, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

În conformitate cu art. 241 alin.(5), (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

Din materialele pricinii rezultă că conform ordinului directorului general al Colegiului Internațional de Administrare și Business nr. 35-k din 11.07.2011 recurenta a fost angajată în funcție de director interimar al Colegiului Internațional de Administrare și Business.

Prin ordinul nr.49-k din data de 21.06.2013 administrația Colegiului a suspendat contractul individual de muncă cu recurenta, pe durata anchetei de serviciu.

La data de 14.05.2014, recurenta/reclamantă a depus cerere de chemare în judecată solicitând: anularea ordinului nr. 49-K din 21.06.2013 de suspendare a contractului individual de muncă, restabilirea în funcția deținută anterior, încasarea salariului și a indemnizației de concediu, a prejudiciului material și moral, precum și dezmințirea prin mijloace mass-media a informației calomnioase răspândite.

Instanțele judecătorești, fiind investite cu judecarea pricinii în cauză, prin hotărârea din 26.04.2016 și decizia din 04.10.2016 au ajuns la concluzia tardivității acțiunii.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, studiind materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că soluția dată de către instanța de apel este una neîntemeiată, deoarece a admis o examinare superficială și arbitrară a pretențiilor înaintate, prin ce se impune casarea hotărârii cu remiterea pricinii la rejudecare.

Conform art.239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată.

Colegiul menționează că legalitatea hotărârii judecătorești presupune mai multe componente și anume: pronunțarea acesteia de către o instanță de judecată competentă, aplicarea corectă a legii materiale care guvernează litigiul, adoptarea hotărârii în limitele cerințelor înaintate de către părți, iar cerințele privind temeinicia hotărârii presupun că hotărârea să fie întemeiată pe probe admisibile și pertinente, fiecare pretenție înaintată să fie admisă sau respinsă cu motivarea corespunzătoare.

La acest capitol, Colegiul reiterează că acțiunea înaintată de către Rusu Elena conține mai multe cerințe și anume: anularea ordinului nr. 49-K din 21.06.2013 de suspendare a contractului individual de muncă, restabilirea în funcția deținută anterior, încasarea salariului și a indemnizației de concediu, a prejudiciului material și moral, precum și dezmințirea prin mijloace mass-media a informației calomnioase răspândite.

Instanțele de judecată la judecarea cauzei au respins acțiunea integral ca fiind tardivă. În motivarea soluției adoptate, ambele instanțe ierarhic inferioare au indicat că a expirat termenul de 3 luni în interiorul căruia reclamanta avea dreptul de a contesta ordinul de suspendare a contractului individual de muncă.

Totodată, instanțele de judecată nu au indicat care este temeiul pentru care au fost respinse celelalte cerințe formulate de către reclamantă: restabilirea în funcția deținută anterior, încasarea salariului și a indemnizației de concediu, a prejudiciului material și moral, precum și dezmințirea prin mijloace mass-media a informației calomnioase răspândite.

Colegiul relevă că, solicitările reclamantei nu au fost diferențiate de către instanțele de judecată și nici nu au fost supuse unei examinări, cu excepția cererii privind anularea ordinului de suspendare a contractului individual de muncă.

În această ordine de idei, raportând circumstanțele stabilite la normele de drept procedurale enunțate *supra*, Colegiul conchide că examinarea pricinii a avut loc în mod incomplet, evaziv și fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate inclusiv și de Rusu Elena, iar elucidarea aspectelor date reprezintă o circumstanță importantă întru soluționarea corectă, completă și obiectivă a litigiului dat.

Deci, se impune concluzia de a remite pricina la rejudecare în instanța de apel pentru a verifica și a supune aprecierii aspectele menționate *supra*, inclusiv și de a supune aprecierii și alte circumstanțe ale pricinii, în partea ce ține de fondul cauzei, în măsura în

care ele sunt confirmate prin probe relevante și pertinente soluționării corecte a litigiului inclusiv și prin prisma argumentelor Rusu Elena.

În confirmarea ipotezei date, este relevantă și jurisprudența CtEDO conform căreia, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs Spania, 1994). Or, în sensul art. 6 CEDO, instanțele de judecată trebuie să indice, cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării.

La caz, are relevanță și cauza Suominen vs Finlanda, în care s-a reținut că „... o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public a administrării justiției”.

Tot aici Colegiul mai menționează că, concluzia instanțelor de judecată privind tardivitatea acțiunii este una greșită, din următoarele considerente.

Conform art.78 alin.(2) Codul muncii, contractul individual de muncă poate fi suspendat din inițiativa angajatorului pe durata anchetei de serviciu, efectuate în condițiile prezentului cod.

Conform art.208 alin.(2) Codul muncii, în funcție de gravitatea faptei comise de salariat, angajatorul este în drept să organizeze și o anchetă de serviciu, **a cărei durată nu poate depăși o lună.**

Din materialele cauzei rezultă că ordinul de suspendare a contractului individual de muncă a fost adoptat la data de 21.06.2013. La momentul emiterii ordinului, legislația muncii nu prevedea un termen pentru desfășurarea anchetei de serviciu, dar prin modificările survenite în vigoare din 18.12.2015, legislatorul a impus un termen în interiorul căruia angajatorul are dreptul de a desfășura ancheta de serviciu în privința unui angajat și anume de o lună.

Rezultând din prevederile legale enunțate rezultă cert că, contractul individual de muncă poate fi suspendat din inițiativa angajatorului pe motivul inițierii unei anchete de serviciu, însă durata suspendării nu va putea depăși durata anchetei de serviciu - o lună.

Raportând normele legislației muncii la circumstanțele cauzei, Colegiul remarcă că ancheta de serviciu, conform ordinului contestat de suspendare a raporturilor de muncă se desfășoară din 21.06.2013 și până la moment nu a fost finisată, ori probe care ar dovedi contrariul la materialele cauzei lipsesc.

Respectiv, Colegiul concluzionează că durata anchetei de serviciu este una excesivă și durează o perioadă mai îndelungată decât cea prevăzută de lege, iar menținerea în atare stare a angajatului este inadmisibilă, ori incertitudinea nu poate dura la nesfârșit.

Astfel, Colegiul constată că, termenul de desfășurare a anchetei de serviciu a fost încălcat de către angajator și din moment ce acest termen prevăzut de lege necesar pentru desfășurarea anchetei de serviciu a expirat, iar angajatorul nu a comunicat hotărârea sa angajatului, ultimul nu se află în întârziere și este îndreptățit de a solicita anularea ordinului de suspendare a contractului individual de muncă pe toată perioada cât durează încălcarea dreptului său de către angajator.

În consecință, Colegiul, verificând conținutul hotărârii contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recurs, conchide că instanța de apel s-a

referit în mod declarativ la normele dreptului material pe care le-a considerat aplicabile speței, argumentele pârâtului pe care se întemeiază concluziile sale, fără să se expună asupra argumentelor reclamantei referitor la celelalte cerințe formulate în cererea de chemare în judecată, precum și eronat a concluzionat asupra tardivității acțiunii.

Or, în sensul principiului procesului echitabil, garantat de art. 6 CEDO, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

La rejudecarea pricinii, instanța urmează să verifice aspectele menționate *supra*, să se expună asupra fiecărei pretenții din acțiune, prin prisma temeiniciei acestora, motivând soluția adoptată și omițând a se expune asupra tardivității acțiunii, deoarece s-a constatat că acțiunea nu este tardivă; să creeze condiții obiective pentru realizarea și exercitarea drepturilor procedurale și în dependență de probele pertinente administrate, rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că lacunele indicate supra, nu pot fi înlăturate la judecarea recursului, fapt pentru care recursul declarat Rusu Elena împotriva deciziei din 04 octombrie 2016 a Curții de Apel Bălți, urmează a fi admis, cu casarea deciziei contestate și remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Rusu Elena.

Se casează decizia din 04 octombrie 2016 a Curții de Apel Bălți, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Rusu Elena împotriva Colegiului Internațional de Administrare și Business privind anularea ordinului de suspendare a contractului individual de muncă, restabilirea în funcția deținută anterior, încasarea salariului și a indemnizației de concediu, a prejudiciului material și moral, precum și dezmințirea prin mijloace de mass-media a informației calomnioase răspândite, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecători

Svetlana Filincova

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală